

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Facultatea de Litere
1.3 Departamentul	Literatura maghiară
1.4 Domeniul de studii	Limbă și literatură
1.5 Ciclu de studii	Licență
1.6 Programul de studii/ Calificarea	Limba și literatura maghiară / Licențiat în filologie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	LLM1261 Istoria literaturii maghiare. Evul mediu și renașterea; Filologie (în limba maghiară)							
2.2 Titularul activităților de curs	Lect. dr. Farmati Anna							
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect. dr. Farmati Anna							
2.4 Anul de studiu	1	2.5 Semestrul	1	2.6 Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	Conținut	DS
							Obligativitate	Obl.

3. Timpul total estimat (ore pe semestru/activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar	14
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					35
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					36
Pregătire seminarii/laboratoare/proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					35
Tutoriat					4
Examinări					2
Alte activități.....					0
3.7 Total ore studiu individual	112				
3.8 Total ore pe semestru	154				
3.9 Numărul de credite	6				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 de desfășurare a cursului	Proiector, calculator, boxe pentru materiale audio, xerocopii
5.2 de desfășurare a seminarului	Proiector, calculator, boxe pentru materiale audio, xerocopii

6. Competențe specifice acumulate

ISTORIA LITERATURII

Competențe profesionale	<p>C4.2 Explicarea formelor de evoluție a literaturii materne (epoci, curente, genuri etc.) și interpretarea fenomenului literar în context istoric și cultural. Explicarea unor concepte cheie în înțelegerea literaturii materne, precum și interpretarea textului folcloric</p> <p>C4.2 Relaționarea textelor și contextelor diverse, operarea cu tehnicile de analiză textuală. Abordarea din diverse perspective interpretative a unui text literar precum și aplicarea conceptelor și metodelor etnologiei și antropologiei culturale în investigarea fenomenelor de cultura populară.</p> <p>C4.2 Interpretarea și evaluarea critică a fenomenului literar al culturii materne și al culturii populare corespunzătoare, în contexte diferite.</p> <p>Formularea, în cadrul unor proiecte profesionale, a unui punct de vedere profesional, asupra fenomenului literar, pornind de la pozițiile exprimate în textele de critică și istorie literară precum și asupra textelor folclorice, pornind de la bibliografia de specialitate.</p> <p>Elaborarea unui discurs oral/scriș complex, bogat lexical și sintactic, articulat precis din punct de vedere logic pe o temă de istoria literaturii materne sau folclor</p> <p>C6 Analiza textelor literare în limba B, în contextul tradițiilor literare din cultura de referință</p> <p>C6.1 Precizarea specificului epocilor și curentelor literare din spațiul lingvistic al limbii B și descrierea lui pe fundalul evoluției culturii și civilizației țării/șărilor din acest spațiu lingvistic.</p> <p>Evaluarea, compararea și selectarea literaturii secundare în baza unor criterii valorice explicite.</p> <p>Realizarea analizei literare detaliate a unui text sau a unui grup de texte din literatura B în urma consultării literaturii secundare, folosind adecvat termenii de teorie literară în limba B, regulile citării și parafrazei.</p>
Competențe transversale	<p>CT2 Relaționarea în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice.</p> <p>CT3 Organizarea unui proiect individual de formare continuă; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activități de informare, prin proiecte în echipă și prin participarea la programe instituționale de dezvoltare personală și profesională.</p>

7. Obiectivele disciplinei (conform grilei de competențe specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	•
7.2 Obiectivele specifice	•

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere – cerințe și metode. Probleme de periodizare în istoria literaturii. Noțiunea de literatură în evul mediu și cultura renașcentistă.	<ul style="list-style-type: none"> – foramsre noțiuni – expunere – explicații – analogii 	
2. Cultura cititului în evul mediu: ce și cum se citea? Citirea de texte și de imagini. Codice și alte manuscrise.	<ul style="list-style-type: none"> – comparație – expunere – sistematizare 	
3. Literatura evului mediu. Fondul european al literaturii maghiare medievale; diversitatea modalităților de a întocmi texte (<i>imitatio, compilatio</i>), genuri, structuri specifice.	<ul style="list-style-type: none"> – expunere – explicații – szemléltetés – observare 	
4. <i>Septem artes liberales</i> : simbolică și ereditate culturală antică. Noțiunea frumosului: estetică medievală oglindită în literatura patristică și scolastică.	<ul style="list-style-type: none"> – explicații – narațiune – sistematizare – observare 	
5. Historiografia maghiară medievală: sunt oare cronicile credibile? Amprenta tradiției epice orale în operele scrise, metode de reconstituire. Convenții tipologice și tradiția antichității. Anonymus: <i>Gesta Hungarorum</i> . straturi istorice în <i>Cronica pictată</i> .	<ul style="list-style-type: none"> – expunere – explicații – problematizare 	
6. Legenda – tipologie și funcții, aspecte filologice, retorice și istorice. Noțiuni de hagiografie. Sfinții casei Árpád și legendele lor.	<ul style="list-style-type: none"> – expunere – explicații – descriere 	

7. Tipologia și poetica imnului bisericesc. Liturgia orelor ca „loc” al imnului medieval. Problema latinității.	– expunere – narațiune – interpretare de texte	
8. Mistica – limbaj și crearea imaginilor în texte medievale: în imnuri și exemple și în alte genuri literare.	– explicații – demonstrație – rávezetés	
9. Sistemul retoricii antice și recepția lui în predicele medievale. Tipuri de predici importante: <i>homilia</i> și <i>sermo</i> . Omiletica lui Augustinus (<i>De doctrina christiana</i>) și exemple de <i>ars praedicandi</i> .	– expunere – demonstrare – explicații	
10. Literatura în limba maghiară: poziția limbii materne (<i>lingua vernacula</i> , <i>lingua vulgaris</i>); texte de limbă maghiară și codicele. Măsura adaptării a unor texte europene.	– explicații – descriere – observare	
11. Poezie seculară de limbă maghiară în evul mediu: teme, poetică, genuri literare.	– descriere – explicații – observare	
12. Renașterea: umanismul european; recepția operei lui Erasmus în Ungaria (Vitéz János, Jacobus Piso, Nicolaus Olahus, Komjáthy Benedek, Pesti Gábor, Sylvester János).	– demonstrare, descriere – explicații	
13. Cultura poetică a lui Janus Pannonius: <i>imitatio</i> , <i>aemulatio</i> în poezia neolatină umanistă. Epigrame și elegii despre condiția poetului: <i>De amygdalo in Pannonia nata</i> , <i>De arbore nimium foecunda</i>	– expunere – explicații – problematizare	
14. Janus Pannonius – și mituri literare (cultul orașului Várad, Vitzé János, epitafuri)	– explicații – demonstrație	
<p>Szili József: Az irodalomfogalmak rendszere, Bp., 1993.</p> <p>Klaniczay Gábor (szerk.): Európa ezer éve. A középkor, Bp., 2004, I., 12–24, 117–132, 313–323, II, 9–22.</p> <p>Mezey László: Deáksság és Európa, Bp., 1979.</p> <p>Bartók Zsófia Ágnes – Horváth Balázs szerk. Írások a Pray-kódexről, Argumentum, Budapest, 2019, 7-17., 65-74.</p> <p>A Pray-kódex: https://www.youtube.com/watch?v=XrfrmQPhxdU</p> <p>Redl Károly (szerk.): Az égi és a földi szépről, Bp., 1988.</p> <p>Umberto Eco: Művészet és szépség a középkorban, Bp., 2002.</p> <p>Nemerkényi Előd: Latin Szentírás-magyarázat: 11. század: Szent Gellért: Deliberatio = A magyar irodalom története I, szerk. Jankovits László, Orlovsky Géza, Bp., 2007, 49–58.</p> <p>Horváth Gábor: Anonymus feledésbe merül. P-nek mondott mester gestája, kora és Pusztaszer, Gerhardus Kiadó, Szeged, 2020</p> <p>Kristó Gyula: Magyar historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon, Bp., 2002, 41–88.</p> <p>Peter Brown: A szentkultusz kialakulása és szerepe a latin kereszténységben, Bp., 1993.</p> <p>Klaniczay Tibor – Klaniczay Gábor: Szent Margit legendái és stigmái, Bp., 1994.</p> <p>Klaniczay Gábor: Az uralkodók szentsége a középkorban, Bp., 2000.</p> <p>Szunyog X. Ferenc: A szent zsolozsma, Bp., 1941. (internetes változat: www.ppek.hu)</p> <p>Madas Edit: Középkori prédikációirodalmunk történetéből: A kezdetektől a XIV. század elejéig, Debrecen, 2002.</p> <p>Horváth János: A magyar irodalmi műveltség kezdetei Szent Istvántól Mohácsig, Bp., 1931.</p> <p>Lázs Sándor: Apácaműveltség magyarországon a XV–XVII. század fordulóján Az anyanyelvű irodalom kezdetei, Balassi Kiadó, Budapest, 2016</p> <p>Bartók Zsófia Ágnes: Egyházi férfiak magyar nyelvű szövegei – A Pray-kódextől az Érdy-kódexig, Argumentum, Budapest, 2021</p> <p>Tarnai Andor: „A magyar nyelvet írni kezdik”: Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon, Bp., 1984.</p> <p>Balázs János: Hermész nyomában, Budapest, 1987.</p> <p>Tarnóc Márton: Mátyás király és a magyarországi reneszánsz, Bp., 1994.</p> <p>Jankovits László: Accessus ad Janum: A műértelmezés hagyományai Janus Pannonius költészetében, Bp., 2002.</p>		

8.2 Seminar		Observații
1. Introducere – organizarea grupului. Manuscrise medievale – codexele medievale maghiare: exerciții de citire și interpretarea unor texte vechi (fragmente din Codexul din Debrețin și din Codexul Sándor)	explicații conversație discuție colectivă lectură	
2. Întemeierea statului maghiar și a culturii literare – portretul Sfântului Ștefan Rege al Ungariei în texte de diferite genuri literare medievale.	prezentare, explicații, discuție colectivă, lectură, interpretare de texte, problematizare	
3. Personajul Sfintei Margarete de Árpádház în literatura maghiară medievală (legendă, imnuri) – valori, criteriile sfințeniei, motive hagiografice	prezentare, explicații, discuție colectivă, lectură, problematizare	
4. Prima poezie în limba maghiară (<i>Ómagyar Mária-siralom</i>) în oglinda culturii europene și maghiare – comentariul textului	prezentare, explicații, comparație, discuție colectivă	
5. <i>Sermo</i> -ul scolastic în practica retorică din Ungaria medievală – interpretări de texte (predicile lui Temesvári Pelbárt)	prezentare, explicații, analiză structurală, discuție colectivă	
6. Povestire și spiritualitate, pilde și mistică: lumea de dincolo. Karthausi Névtelen: <i>Exemplum mirabile. Csodálatos példa az ifjúról, aki a paradicsomban járt</i>	prezentare, explicații, analiză structurală, discuție colectivă	
7. Poezia și filozofia umanistă. Janus Pannonius: <i>Ad animam suam</i> .	prezentare, explicații, analiză structurală, discuție colectivă	

Bibliografie pentru seminar:

1. **A középkori kódexekről:** Madas Edit, *Írás, könyv és könyvhasználat a középkori Magyarországon (1000–1526)* = Madas Edit–Monok István, *A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig*, Bp., 2003, 11–88. Csapodi Csaba – Tóth András – Vétesy Miklós, *Magyar könyvtártörténet*, 1987.
2. **Állandóan használható honlapok:** Az OSZK nyelvemlékeket összegyűjtő honlapja: <http://nyelvemlekek.oszk.hu> Régi Magyar Ezemlumadatbázis: <https://sermones.elte.hu/exemplumadatbazi/>, A régi magyar vers leltára a kezdetektől 1600-ig <https://f-book.com/rpha/v7/index.php>
3. Sándor-kódex XVI. század első negyede. A nyelvemlék hasonmása és betűhű átirata. Közzéteszi, a bevezetést és a jegyzeteket írta: PUSZTAI István, Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 1987. [!1988.], (Régi Magyar Kódexek, 3.)
4. *Legende* – a *Historisches Wörterbuch der Rhetorik* címszava
5. Madas Edit–Klaniczay Gábor (szerk.), *Legendák és csodák*, Bp., 2001, 181–307.
6. Thoroczkay Gábor: Szent István legendái a 19–20. századi tudományos kutatások fényében = Ernst-kódex (OSZK, Cod. Lat. 431) Tanulmánykötet. Országos Széchényi Könyvtár - Pannonthalmi Főapátság Budapest – Pannonthalma 2016. 51–83.
7. Deák Viktória Hedvig OP: *Árpád-házi Szent Margit és a domonkos hagiográfia*, Bp., 2005.
8. Babits Mihály (ford., kísérő tanulmány): *Amor sanctus*, Kolozsvár, 1996.
9. *Hymne* – a *Historisches Wörterbuch der Rhetorik* címszava, magyar fordítás: Lk.k.t. 2001/5, 63–68.
10. Martinkó András: *A Ómagyar Mária-síralom hazai és európai tükrében*, Bp., 1988.
11. Vizkelety András: *A Leuveni-kódex és az Árpád-kori prédikációirodalom* = Gábor Csilla (szerk.), *Mindennemű dolgok változása. Hagyományok, források, távlatok*, Kolozsvár, 2004, 11–24.
12. V. Kovács Sándor, *Temesvári Pelbárt és a skolasztika bomlása* = Uő., *Eszmetörténet és régi magyar irodalom*, Bp., 1987, 185–226.
13. Tarnai Andor: „A magyar nyelvet írni kezdik”. *Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon*, Bp., 1984, 257–266.
14. Madas Edit: *Középkori prédikációirodalmunk történetéből. A kezdetektől a XIV. század elejéig*, Debrecen, 2002.
15. Bán Imre: *A Karthausi Névtelen műveltsége*, Bp., 1976.
16. Bitskey István – Tamás Attila szerk.: *Toposzok és exemplumok régi irodalmunkban*, Debrecen, 1994.
17. Czintos Emese: *Az Exemplum mirabile és forrása* = Gábor Csilla (szerk.), *Mindennemű dolgok változása. Hagyományok, források, távlatok*, Kolozsvár, 2004, 37–54.

Lista textelor pentru proba de recunoașterea textelor la examen :

Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalom történetéhez. Középkor, szerk. Madas Edit, Bp., 1992.

I. Evul mediu

Textele medievale se găsesc și pe internet (Culegerea de texte redactată de către Madas Edit) Se poate folosi și culegerea: *A magyar középkor irodalma*, Bp., 1984

- Halotti Beszéd
- Ómagyar Mária-síralom
- Szent István király intelmei Imre herceghez
- Szent István király három legendája és Intelmei
- Szent László király legendája
- Szent Margit legendája, 1510
- Szent Ferenc legendája (részletek; Jókai kódex, 1440 körül)
- Barlám és Jozafát legendája (Kazinczy-kódex)
- Anonymus: *Gesta Hungarorum*
- Képes Krónika – részletek a szöveggyűjteményből és/vagy a Magyar krónikák és legendák kötetből, szerk. Gábor Csilla (a Szent László királyról szóló részek)
- Rogerius Mester: *Carmen miserabile* (Síralmas Éneke)
- Himnuszok és verses zsoltosmák: magyar szentek himnuszai, szekvenciái
- Egyéb zsoltosma-himnuszok (*Húgyak felséges szerzője, Jöjj nemzeteknek váltója, Király zászlói terjednek, Idvezlég tengernek húgya stb.*)
- Vásárhelyi András éneke (Angyélknak nagyságos asszonya...)

- Szent László ének
- Pécsi egyetemi beszédek. Szent István királyról
- Temesvári Pelbárt: A Boldogságos Szűz Mária csillagkoronája: Előszó; Nagycsütörtöki beszéd (vagy más prédikáció)
- A tolvaj megtérése: a bűnbánat (Példák könyve)
- Philibertus látomása. Test és lélek vetélkedése (Nádor-kódex)
- Haláltánc (Példák könyve)
- Karthauzi Névtelen: Prológus; Exemplum mirablie (Érdy kódex)
- A mennyei zenekar (Sándor-kódex)
- Apáti Ferenc: Cantilénája
- Rigmusok (Virágének-töredék, ráolvasás)

II. **Renaștere și umanism**

(Culegere similară de texte: a Janus Pannonius. Magyarországi humanisták Bp., 1982)

- Pesti Mizsér Gábor: Esopus fabulái (részletek)
- Sylvester János: Új testamentum. Előszó
- Kecskeméti Végh Mihály: 55. zsoltár
- Jacobus Piso: Mátyás király sírfelirata; Erasmusnak
- Oláh Miklós: Rotterdami Erasmus sírfelirata
- Vitáz János Leveleskönyvéből: Ivanich Pál előszava Pál főesperesnek
- Janus Pannonius versei (beleértve a certameneket és az epikus költészetet is)
- Három választott kódex ismerete a nyelvemlekek.hu vagy a „Látjátok feleim...” c. kiadvány alapján (elnevezés, keletkezési körülmények, tartalom, fizikai jellemzők...)

több magyar nyelven írt legenda vagy dramatikus szöveg, töredék ismerete (pl. Alexandriai Szent Katalin legendája, Három körösztyn leány története, Soproni virágének, Szabács viadala stb.)

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunităților epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

În conformitate cu standardele ARACIS, departamentul are o colaborare continuă cu reprezentanții mediului socio-economic și profesional, mai ales cu Inspectoratul Școlar Județean.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
curs	Informare, capacitate de a analiza, de a interpreta	Examen scris din materia cursului și a seminarului. (Înainte examenului fiind proba de recunoaștere a textelor menționate în fișa disciplinei.)	70
seminar	Informare, capacitate de a analiza, de a interpreta	Examen scris, lucrare predată la termen. Condiția participării la examene este susținerea unui prelegeri și elaborarea unei lucrări (tema fiind acordat cu responsabilul de seminar).	30
10.6 Standard minim de performanță:			
<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea textelor comentate (personaje, fenomene fără amănunte) • capacitatea de a face relații între texte și fenomene • Capacitatea de problematizare a unor fenomene de istorie literară • Cunoașterea bibliografiei (cel puțin jumătate din titluri)			

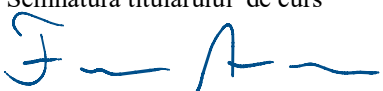
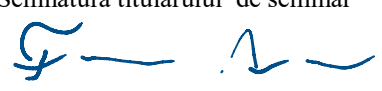

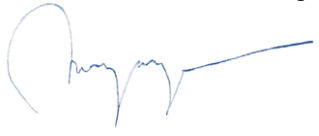

- Seminar: o prezentare sau referat, lucrare elaborată individual, cunoștințe de bază și interpretarea critică ale temelor dezbătute
- Participare activă în activitatea grupului

Ponderea notelor:

ISTORIA LITERARĂ $\frac{3}{4}$

FILOLOGIE $\frac{1}{4}$

Data completării 13. 03. 2023	Semnătura titularului de curs 	Semnătura titularului de seminar
Data avizării în departament 15.03.2023	Semnătura directorului de departament 	
Data avizării la Decanat 30.04.2023	Semnătura Prodecanului responsabil 	Ștampila facultății